

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 102.

V Ljubljani, četrtek 6. maja 1926.

Leto I.

Sodrug Sassenbach o nalogah strokovnega gibanja na Balkanu.

Kakor smo včeraj poročali, je sodr. Sassenbach, ki se je preko Ljubljane vračal v Amsterdam, poročal na sestanku ljubljanskih zapornikov o svojih vtisih v delavskem gibanju na Balkanu in o nalogah tega gibanja v bližnjem času. Iz njegovega poročila navajamo tu nekatere važnejše momente.

Sodr. Sassenbach je konstatiral, da se delavsko strokovno gibanje v Jugoslaviji prav dobro razvija, tako da se more s tem gibanjem prav resno računati. Potrebno je pa, da se strokovno gibanje razvije in utrdi tudi v ostalih balkanskih državah in da se iz vsega balkanskega gibanja stvari skupna celota. V Bolgariji so tudi nekatere pomembne organizacije, močna je zlasti tam organizacija železničarjev in nameščencev, lepo število članov štejejo še nekatere druge organizacije. Bolgarsko strokovno gibanje obeta prav dobro. V Bolgariji je vladal zlasti po atentatu na sofijsko katedralo strahovit teror, sedaj je pa ta teror, tudi po izjavi bolgarskih sodrugov, končno ponehal. Vlada ne nasprotuje več strokovnim organizacijam. V bolgarskem delavskem gibanju ne igra veliko vlogo samo vprašanje socijalističnega in komunističnega opredeljenja delavskih mas, marveč tudi znana razdelitev bolgarskih socijalistov na ozke in na široke. Rešiti bo treba tudi ta stari spor, da pride do prepotrebne enotnega nastopa in enotnih sindikalnih organizacij. Bolgarske notranje prilike so tudi v gospodarskem pogledu posebno težke. Velika je brezposelnost. Hudo breposelnost je povzročila v nekaterih mestih nenaravna in nepravilna premaknitev mej. Ruščuk in Varna dobesedno propadata, ker je celo zaledje prešlo po vojni pod Rumunijo, vsled česar sta obe mesti kot nekdanji trgovski in transportni središči izgubili svoje naravno zaledje. Vsa taka in enaka vprašanja igrajo pač tudi v Bolgariji, kakor v vseh balkanskih državah in sploh skoro po vsem svetu, važno vlogo in otežujejo normaliziranje gospodarskih, političnih razmer, kar meče svoje neugodne reflekske tudi na delavsko gibanje, na izvedbo organizacije delavskih mas. Umestno bo, da se balkanske strokovne konference redno obdržijo, ker so neprecenljive koristi za razvoj in konsolidacijo strokovnega gibanja. Ob priliki novega kongresa sindikalnih organizacij v Jugoslaviji se lahko skliče spet drugo balkansko strokovno konferenco. Velika takojšnja korist bo že v tem, da se navežejo čimprej čim tesnejši osebni stiki med delavskimi voditelji in delavskimi organizacijami v posameznih balkanskih državah. Sodr. Sassenbach je bil tudi v Saloniku in je tam sprožil misel za skupni sestanek z zastopniki jugoslovanskih strokovnih organizacij, ki bi moral ob priliki posetiti ondote kraje. Enako se bo uredilo tudi v drugih krajih, izmenjati in intenzificirati se morajo ti stiki, kar bo končno močno pripomoglo razširjenju in utrditvi ne samo strokovnega, marveč tudi političnega delavskega gibanja. Delavsko gibanje na Balkanu se mora dvigniti in združiti tudi zato, ker preti še dru-

Internacionala in angleška borba.

SOCIJALISTIČNA DELAVSKA INTERNACIONALA MEDNARODNI ZVEZI STROKOVNIH ORGANIZACIJ.

Dunaj, 6. maja. Tajništvo socijalistične delavske internacionale je poslalo Mednarodni strokovni zvezi v Amsterdamu naslednji telegram:

„Ob izbruhu največjega strokovnega boja, ki ga je kdaj svet videl doslej, je socijalistični proletarijat vseh dežel edin v iskreni želji, da težka, nevarna borba angleških delavcev dovede do zmagovitega uspeha, edin v odločnem sklepu, da napne vse sile, da dokaže svojo mednarodno solidarnost moralno in materialno. Socijalistična delavska internacionala bo vodila svojo akcijo v trdnem soglasju z mednarodno strokovno zvezo, ki ima odločati o strategiji te strokovne borbe.“

Tajništvo socijalistične delavske internacionale je danes predlagala članom biroja, da preloži sklicanje seje najprej, in sicer na 11. maja v Amsterdamu. Prosim Vas, da takoj poročate, kdaj bi se bilo mogoče po tej seji sestati z načelstvom mednarodne strokovne zveze v svrhu posvetovanja.“

Za sekretariat socijalistične delavske internacionale:

Friderik Adler.

ANGLEŠKA DELAVSKA STRANKA IN BORBA RUDARJEV.

London, 6. maja. Predsednik britske delavske stranke, Robert Williams, je razposlal zastopnikom socijalističnega tiska inozemstva naslednji poziv:

„Naša prva dolžnost je bil apel na britske delavce, da podpirajo rudarje v njih boju. Britsko celotno gibanje je to solidarnost dokazala na način, kakršnega še ni v zgodovini. Smemo torej tudi apelirati na mednarodno solidarnost. Vsakršna pomoč, ki jo dobimo od evropskih in zlasti nemških delavcev, nam bo dokaz za to, da vodimo pravičen boj.“

Boj, ki ga vodi angleški proletarijat, je zgodovinski dogodek v delavskem gibanju. Zaraditega je povsem naravno, da čuti ves proletarski pokret, strokovni in politični, ta boj za svojo vitalno zadevo. Mednarodna strokovna zveza v Amsterdamu sodeluje v tem boju ter je izdala oklic na včlane organizacije, da hoče stati z vso svojo moralno in finančno silo na strani britskega de-

ga nevarnost. Baš zadnje čase se je mudil v Grčiji Mussolinijev odposlanec. Namen njegovega potovanja po Balkanu in Grčiji, je pač prozoren. Na delavstvu vsega Balkana bo, da prekriža tudi take reakcijske račune in akcije.

V Grčiji je močna organizacija železničarjev in monopolskih delavcev. Po zadnjem kongresu grških sodrugov, se razmere v grškem delavskem gibanju zopet popravljajo. Tudi v pogledu Grčije gojimo lahko najlepše made. V Romuniji treba urediti še bolj kot spor med desnimi in levimi, spor med aktivnimi in pasivnimi silami v pokretu. Z razvojem gospodarskih prilik, z industrializacijo, ki bo nadomestila zelo razširjeno primitivno obrtništvo, pojde tudi strokovni pokret v teh državah svojo pot kvišku.

Za razvoj balkanskega strokovnega gibanja bo treba zastaviti mnogo truda in veliko sil. Imeli bomo še veliko dela, ali potrebno je to delo in izvršili ga bomo, ker je vloga

lavstva. Slavje prvega majnika v Angliji je bilo odločno pod vtiskom velikega delavskega boja.

London, 5. maja. Stavka traja dalje, solidarnost delavstva najpopolnejša. Vlada je začela izdajati v državni tiskarni svoj časopis, „British Gazette“, da informira, kakor sama pravi javnost o dejanskem stanju v državi. Vlada izjavlja, da o sporazumu ne more biti več govora, boj se mora nadaljevati in zaključiti z zmago vlade. Napetost v državi narašča medtem bolj in bolj in zapirajo se še vedno razne pisarne in delavnice, tako da se stavka pravzaprav še bolj in bolj širi. Zaprli bodo londonsko borzo. Gledališča, ki so doslej bila otvorena, se tudi zaporedoma zapirajo. Vlada izdaja varnostne ukrepe in pomnožuje število varnostnih straž. Vojaštvo je vse konsignirano, na sto tisoče rezervnih vojakov in častnikov je moralo odriniti v bojne opreme na določena mesta. Vojne ladje so bile odposlane v razne luke.

London, 5. maja. Demonstracije štrajkujočih v Londonu in v raznih drugih mestih se nadaljujejo. V Londonu je prišlo na več krajih do hudih sponadov med stavkajočimi in policiji. Delavstvo zasleduje zlasti stavkajoče, katere neprestano napada. Sponadi in pretepi se kar vrstijo. V Liverpoolu je prišlo do streljanja z revolverji in karabinkami, več oseb je bilo hudo ranjenih. Najhujši karakter so doslej zavzele demonstracije v Londonu, zlasti v vzhodnem delu mesta, kjer so demonstrantje požgali več tovornih in drugih avtomobilov ter jih nekaj tudi vrgli v vodo. V New Castlu so stavkajoči ustavili avtomobilus ter prisilili prostovoljnega šoferja, da je izstopil. V Ostindien Docksu je prišlo do srdite sponada s policijo, ki je uporabila orožje. Dvajset ranjenih je bilo pribežanih v bolnico.

London, 5. maja. Več stavkajočih delavcev je udrlo v skladišče za petroleje, kjer so odprli pipe. Škoda je ogromna. Velika nevarnost požara. Prevrnili so tudi vse petrolejske tanke.

London, 5. maja. Senat je danes razpravljal o stavki. Lord Haldane je opozarjal, da so bili delavci, ki da-

Balkana važna tudi kot most do vzhoda. Navezali smo stike tudi z delavskim gibanjem v Turčiji. Preko bo treba zanesti misel in delo za organizacijo širokih delavskih mas v Turčijo, Palestino, angleško in holandsko Indijo.

Po poročilu sodr. Sassenbacha se je razvil daljši prijateljski razgovor, tekem katerega je sodr. Sassenbach dal nadaljna pojasnila zlasti v delu sofijske konference, ki je nepričakovano dobro uspela. Sodr. Sassenbach je poudarjal, da je na tej konferenci toliko jasnejše in ostreje poudarjal, kaj loči amsterdamsko internacionalo od moskovske, da se toliko točneje vidi, kaj nas loči in kaj ne, da se omogoči toliko iskrenje in pravilnejše zblizanje med obema internacionalama.

Navzoči sodrugi so se sodr. Sassenbachu za njegova izvajanja in pojasnila in za njegovo delo za združitev in konsolidacijo delavskega gibanja v Jugoslaviji in na Balkanu najtopleje zahvalili.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprijava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo. Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašaleh izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

nes stavkajo, najboljši vojaki v svetovni vojni. Lord Oxford je poudaril, da je generalna stavka udarec proti splošnosti. Lord Londonderry, ki je lastnik rudnikov, je zavračal trditev delavstva, da je bil v nevarnosti življenjski obstoj rudarjev. Ustvariti moramo most, ki bo delavcem omogočil, da dokažejo, da so vedno dobrohotni napram državi in njenim napravam. Lord Balfour je izjavil: Če hoče vlada zvrniti vso odgovornost na delavstvo, potem izvršuje sama pod plaščem industrijskega spora najusodnejšo in najbolj žalostno revolucijo v zgodovini.

VPLIVI STAVKE ANGLEŠKIH RUDARJEV NA DRUGE DRŽAVE.

Dunaj, 6. maja. Najobsežnejša stavka delavcev v Angliji ne more preiti brez sledov in vplivov na delavstvo drugih držav. V posameznih francoskih obratih so stopili iz solidarnosti do angleških delavcev tudi franc. delavci v stavko in strok. organizacije so se izjavile, da so proti vsakemu izvozu premoga v Anglijo. Prav tako v Nemčiji. Angleško delavstvo dobiva torej povsod svoje simpatije in posamezni angleški veljaki so mnenja, da bo vlada morala pristati na zahteve delavstva, ker se je drugače bati, da doživi Anglija gospodarsko katastrofo in da se stavka raztegne na celo Evropo, kar bi povzročilo ponovno in še občutnejšo krizo in so posamezni petičniki in družbe boje in bodo najbrž pritiskale na vlado, da sprejme pogoje delavstva.

PAŠIČ SE HOČE UVELJAVITI.

Belgrad, 6. maja. Radikalni klub je imel včeraj svojo sejo. Kakor znano, je prejšnji predsednik kluba Živković odstopil. In izvoljen je bil Nikola Pašić, ki mi pri zahvalnem govoru pozabil povedati, da je položaj v državi in tudi v inozemstvu težaven. Ko bi pa moral priti na vrsto Jovanovićev protest, v katerem ostro žigosa nepravilno postopanje Pašića in zavijanje pravilnika in pravi, da izključitve ne more priznati, ker bi bil zato kompetent samo klub, ne pa glavni odbor je Pašić sejo odložil.

MED RADIČEM IN NIKIČEM NI SE VSE ČISTO.

Belgrad, 6. maja. Radič je v Belgradu in Nikič je minister, kar Radiču ni nič kaj povšeči. Razni politiki domnevajo, da spor med njima še zdavna ni poravnani in da Radič še vedno oprežuje, kako bi mu bilo mogoče omogočiti Nikičovo delovanje, ker se boji, da bi Nikič le ne dobil preveč vpliva in bi mogel s svojim vplivom graditi svojo skupino.

DELOVANJE NARODNE SKUPŠČINE NE MORE PRIČETI.

Belgrad, 6. maja. Včeraj je bila sklicana prva seja narodne skupščine in vse je kazalo, da vlada nima v rokah moči in da se za drugo ne trudi, kakor da izvede različna „obvezna“ imenovanja. Precej pri prvi skupščinski seji je predsednik moral dati več pismenih ukorov, ker so se poslanci med seboj prav čedno zmerjali. Vsak minister je dobil svojo lekcijo, tako, da je bila seja bolj zabava, kot pa resna družina poslancev in ministrov. Opozicija je vložila interpelacijo o korupcijski aferi Rade Pašića in o nerednostih v gozdni ravnanstvih v Belgradu in Sarajevu. Na seji ni bilo Pašića samega, pač pa je prišel Ljuba Jovanović.

ČEDNO IZPRIČEVALO NAŠE UPRAVE.

Belgrad, 6. maja. Opozicijski poslanec je na seji narodne skupščine vložil značilno interpelacijo, v kateri je zahteval, naj se vlada tudi pobriga za številne nerešene prošnje, ki nekatere datirajo še iz leta 1921. Nerešenih, zaležanih prošenj je baje okrog 2600. Leže zato, ker vlada baje pristansko rešuje prošnje po načelu strankine pripadnosti, ne pa po faktični vrstnosti in potrebi ali kvalifikaciji.

RAZLASTITEV NEMŠKIH KNEZOV

Berlin, 5. maja. Državnozbornski odbor je odklonil s 17 proti 10 glasovom zakonski načrt o plebiscitu za razlastitev bivših knezov brez odškodnine. Odklonil je tudi izpreminjavalne predloge demokratov in centurama. Zakonski načrt pride sedaj zopet pred plenum državnega zbora, ki bo o njem sklepal. Zakon bo treba tudi predložiti ljudskemu glasovanju, ki bo najbrže sredi junija.

POLJSKA VLADA DEMISIJO-NIRALA.

Varšava, 5. maja. Včeraj je predsednik kabineta Skrzynski podal ostavko celokupne vlade. Iz vlade so nedavno izstopili socialisti in nadaljnje delovanje vlade je bilo onemogočeno. Kako se bo grupirala nova vlada in kdo bo dobil sestavo vlade, še ni znano. Skrzynski se je namreč izjavil, da tudi sestave ne sprejme več.

ITALIJA SE OBOROŽUJE.

Rim, 5. maja. Poslanska zbornica je zahtevala kreditov za moderno oborožitev italijanskega topništva in pa zvišanje kreditov za trdnjavska dela. Poslanec Greco je utemeljeval te kredite, češ, da je vsak trenutek računati za vojno. Zato se mora italijanska vojska opremiti z najmodernejšimi sredstvi. Proračun za vojsko bi znašal 2445 milijonov lir, ki bo pa še povišan. In toliko je govora o razorožitvenih konferencah.

ABD EL KRIM MOBILIZIRA.

Pariz, 5. maja. Po zadnjih vesteh iz Tangerja je Abd el Krim izdal povelje za mobilizacijo vseh vojaščin obveznih državljanov Rifske države. Torej se vojna v Maroku, še ne konča in kakor je iz poročil razvidno, je Abd el Krim izborno založen in se še ne bo zlepa definitivno pogajal s Španci in Francuzi.

KARAMBOL TREH AVTOMOBILOV.

München, 5. maja. Na cesti iz Hannoverja proti Münchenu so vozili trije avtomobili in na nekem opasnem ovinku trčili skupaj. Avtomobili so bili popolnoma razbiti, en šofer mrtev, sedem oseb pa težko ranjenih. Malo prej se je pa na istem mestu ponesrečil avtomobil in je bila ena oseba težko ranjena, dve pa manj.

Jack London:

Železna peta,

(Socialni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

To strašno pestitev njenega stotisočdolarskega advokata je bila preveč za živce gospodične Brentwood. Njen histeričen napad je postal silnejši in moralni so, smejajočo se in plakajočo odvesti iz sobe. To je bilo dobro, zakaj prišlo je še vse hujše.

„Nikar ne dolžite mene za to,“ je nadaljeval Ernest, ko so se zopet pomirili. „Vaše lastne avtoritete bodo ugotovile soglasno vaše neznanje. Vaši lastni najeti liferanti znanstvenosti vam bodo povedali, da ste vi v zmoti. Idite k svojemu najskromnejšemu učitelju sociologije in vprašajte ga, kakšen razloček je med nauko Rousseausovo o povratku k narodi in nauko socializma. Vprašajte svojo veliko strogo verno buržoazijo, narodne gospodarje in sociologe; odprite sleherno knjigo, ki obravnava ta predmet in ki stoji na policah vaših knjižnic. In povsod boste dobili odgovor, da ni nobene zveze med povratkom k narodi in socializmom. Ne, vi boste dobili celo soglasni odgovor, da si povratek k narodi in socializem stojita diametralno v nasprotju. Kakor rečeno, nikar ne dolžite mene za to. Dokazi o vašem neznanju stojijo v knjigah, v vaših lastnih knjigah, katerih nikoli ne čitate.“

Vsem podružnicam Splošne delavske zveze Jugoslavije

Dragi sodrugi!

Dne 17. aprila je veliki kapitalistični koncern »Našičke tovarne in parne žage d. d.« in »Inpregnacije lesa d. d.« vrgel na cesto 2500 delavcev, ker niso pristali na redukcijo plače za 25 odstotkov. Ta napad na delavce je ustvarjen od vseh kapitalistov, posebno pa lesne industrije.

Kapitalisti so napravili načrt, s katerim nameravajo napraviti napad najprvo v lesni industriji, potem pa nadaljevati z redukcijo plač v vseh ostalih industrijskih panogah.

Sodrugi! Ta napad kapitalističnega koncerna lesne industrije, ni naperjen samo proti sodrugom Sušine—Gjurgjenovo, Leskovci, Karlovcu, Gornji Podgradcima, Andrijevcima in Vojniču, temveč je ta napad naperjen na vas, vse delavce.

Ako uspe kapitalističnemu razredu redukcija plač delavcem pri gori navedenih podjetjih, potem bodo takoj pričeli posladavci z redukcijo tudi drugod. Zato je borba naših sodrugov za ohranitev sedanje dneve, obenem tudi vaša borba, vi se morate udeleževati v tej borbi! Vsi morate zbirati sredstva za to borbo, takoj izdajte nabiralne pole in zbirajte denar in to čim več, da se boj lažje zdrži. Zbrani denar pošljite takoj centralni upravi Obče Rad. Saveza v Zagrebu, Ilica št. 55. Nujna pomoč je dvakratna pomoč!

Dosedaj je izprtih, kakor smo zgoraj navedli, 2500 delavcev. To število se lahko poviša tudi na 5000 delavcev, ako bo podjetje nadaljevalo z izprtjem. Če prištejemo še družinske člane izprtih delavcev, bo naraslo to število na 10.000 duš, ki potrebujejo vaše pomoči.

Sodrugi! Savezna uprava SDZJ bode vkrnila s svoje strani vse, da olajša hrabrim borcev borbo.

Z ozirom na veliko število borcev in njihovih družin se Savezna uprava obrača na celokupno razrednozavedno delavstvo, a zlasti na svoje podružnice za nujno odpomoč.

Vse podpore, ki jih bo Savezna uprava sprejela, bodo objavljene v »Radniškem Glasniku«, v »Ujedinjenih Sindikatih« in v »Delavcu«. Objavljeni bodo celokupni prispevki poedinih podružnic, ker bi poimensko objavljanje zavzelo v listih preveč prostora.

Sodrugi! Živela razredna zavest! Živeli izprti delavci! Živela solidarnost vseh razrednih zavednih delavcev! Naprej v borbi! Živela borba!

Savezna uprava Obče Radniškega Saveza Jugoslavije, podsavez lesne industrije, Zagreb.

Kako so jugoslovanske oblasti šikanirale sodr. Sassenbacha.

Sodr. Sassenbach je na povratku iz Grčije, kamor se je podal po končani sofijski strokovni konferenci, prispel v Dubrovnik, nato nadaljeval pot v Split, od tam se je pa s parnikom »Beograd« pripeljal na Sušak, kjer je hotel izstopiti, da nadaljuje pot preko Jugoslavije in Avstrije v Amsterdam. Že v Dubrovniku in Splitu je opazil, da se naša slavna policijska oblast nekoliko preveč in brez potrebe zanima zanj. Niso vedeli, ali naj ga pridržijo ali naj ga pustijo naprej, ko je pa prispel na Sušak je imel pač priliko občutiti takoj posledice tega nezaželenega zanimanja naših odličnih političnih oblasti zanj. Na Sušaku je pridrvelo nekaj policistov na parnik, ki so začeli sodr. Sassenbacha brezobzirno preiskovati na različne nelepe, žal predobro poznane načine nadlegovati. Prebrskali so mu vse papirje, prisilili so ga, da mora nazaj v kabino, tam so ga pridržali dolge ure, ta čas pa še vedno iskali in iskali in šikanirali, dasi je imel s. Sassenbach svoj potni list povsem v redu. Sodr. Sassenbach je bil v kabini od policijskih čuvarjev dobesedno blokiran. Pri preiskavi so mu našli majniško številko belgrajskih »Radniških Novin«, pa par strani nekega bolgarskega in nekega grškega lista, ki jih je nosil za vsako potrebo s seboj. To je bil za modro in taktno sušaško policijo zelo kompromitujoč material, zaradi katerega bi se moralo sodr. Sassenbacha takoj najmanj ukleniti in gnati brez usmiljenja v belgrajsko »glavnjačo«. Sodr. Sassenbach je proti takemu nečuvnemu postopanju energično protestiral, policija se pa za vse to ni prav nič zmenila. Sodr. Sassenbach je bil policijsko pridržan na parniku, na Sušaku ni smel izstopiti vzlic temu, da je imel pas v redu vidiran. Moral je nazaj na Reko, na fašistovsko Italijansko Reko, tedaj je bil še izpuščen! Sodr. Sassenbach je prepotoval ves Balkan, bil je v Cankovi Bolgariji, Pangalosovi Grčiji in bil je v Mussolinijevi Italiji, povsod je smel mirno naprej, le v naši Jugoslaviji, na našem Sušaku, koder vabijo sedaj nemške letoviščarje, je občutil, kakšna je balkanska svoboda in takt, kakšne so manire naših političnih oblasti. Še sreča, da se je rešil na Reko, in da ga niso gnali kot navadnega zločinca, vklenjenega po modernih hrvaških zaporih. Sodr. Sassenbach si bo najbrže ta lep reneontre z našimi žandarji še dobro zapomnil in si iz vsega napravil primereno sliko in še primernejši sklep.

Pismo z Dunaja.

Dunaj, 2. maja.

Človek bi rad prijel večkrat za pero, da bi poročal o velelepem delavskem gibanju v naši avstrijski republiki. Že ves teden sem nameraval, ker

sem hotel sporočiti v Slovenijo o priručnem sprejemu socialističnega Dunaja — delavski deputaciji iz Čehoslovake, ali vedno kaj pride vmes in odloži se. Praznovanje Prvega maja pa me je tako navdušilo, da — pišem!

To so bile množice, to je bila manifestacija, to je bilo slavlje! Dopoldne so korakale množice po Ringu. Srce je kar zastalo, ko se je videla in občutila ta moč ogromnih ljudskih množic. Popoldne so bile pred rotovžem trume delavskih telovadcev, ki so nadkrilile s svojim nastopom vsa pričakovanja. Večer pa je bil posvečen kulturi, zabavi in plemenitemu razveseljevanju. Kdo bi mogel reči: koliko je bilo manifestantov? Stotisoči — milijon duš, mogoče še več. Pol in še več Dunaja se je udeležilo v dejanju in v sreih proletarskega slavlja.

Ne morem popisati govorov, prevodov, napisov, zastav, prizorov na raznih vogalih — v srce segajoči so bili. Proletarski so bili. Zavest zmagojočega, proletarskega vedno naprej korakajočega razreda se je zrcalila na vseh obrazih. V srce so mi segle besede dunajskega župana, sodruga Seitza, ki je glosiral tisto lepo »Alle Räder stehen still, wenn dem starken Arm es will«, spominjajoč se praznovanja Prvega maja l. 1890. S ponosom je poudaril: danes smo dosegli vse politične pravice, imamo svobodno republiko avstrijsko, delavci je državljani, ki ne poznajo višjega ali nižjega od sebe. Doseči imamo še gospodarsko osvoboditev, ki je še daleč pred nami. Ali danes zbrane množice so odločene, da bodo tudi ta cilj dosegle. — Nepopisno navdušenje je sledilo tem besedam. To navdušenje pa je, dejal bi, prekipelo, ko je nastopil nepričakovano

dr. Frie Adler

ki je v sijajnem govoru obrazložil socializem, ki ga želimo. »Nočemo demokracije brez socializma, pa tudi socializma ne brez demokracije, hočemo socializem in demokracijo! Naša naloga je zmaga socialne demokracije. Bodimo dobri strokovničarji, dobri zagovarji in dobri socialdemokratje. Zahtevamo organizatorično enoto internacionalnega delavskega razreda.«

Govor sodr. Adelajde Poppove, ki je govorila v imenu žen in je zaobljubila za nje zvestobo žena socializmu, je bil sprejet silno pohvalno... —

Govoril sem z različnimi tujimi gosti, tako z nekaterimi člani nemške češke delegacije iz severne Češke — vsi polni hvale in čudenja. Vzklikali so: tako združeni in disciplinirani proletarijat mora zmagati. Ko je s. Hofbauer iz Teplie na Češkem govoril v zahvalo za slavnostni sprejem Čehoslovake deputacije in izjavil, da je delo dunajskih sodrugov vzeti za vzor socialističnemu delu vsega sveta, smo vsi pritrdjevali.

Sodrugi v Sloveniji — edinost, skupnost in neumorno delo, to so predpogoji uspehov.

gove prsi sopele, kako se je njegovo telo zvijalo in se njegove vitke bele roke nervozno stiskavale.

„Ali zdi se mi, da imate diha dovolj in dam vam priložnost, da ga pozabite. Obtožil sem vaš razred. Pokažite, da je moja obtožba nepravilna. Razložil sem vam bedo modernega delavstva. Tri milijone otrok-sužnjev je v Združenih državah, brez zaposlenja, kateri hni mogoče doseči dobička in petnajst milijonov gladujočih, slabobolehnih in v nezdravih stanovanjih stanujočih ljudi. Obrazložil sem, da je produkcija modernega človeka s socialno ureditvijo in uporabo strojev tisočkrat večja nego jamskega človeka. Ugotovil sem, da iz teh obeh dejstev ni mogoče ničesar drugega sklepati kot to, da je kapitalističen razred napačno gospodaril. To je bila moja obtožba in pozval sem vas, da mi samo na to odgovorite. Še več. Ze naprej sem rekel, da mi ne boste odgovorili. Vašemu dihanju preostaja sedaj, da moje prorokovanje razbijete. Imenovali ste moje besede blodnje. Dokazite mi to, Kolonel Van Gilbert! ovržite obtožbo, ki smo jo jaz in mojih petnajstotisoč sodrugov naperili proti vam in vašemu razredu!“

Kolonel Van Gilbert je pozabil docela, da je bil predsednik in da je zahtevala uljudnost, da tistim, ki so prosili besede, da besedo. Vstal je, vrgel svoje ramena, svojo zgovornost in svoje samoobvladaje v vzduh, pri čemer je vedno Ernesta radi njegove mladosti in radi njegovega hujskanja ljudi zmerjal in divje napadal delavski razred, govoreč o njegovi nedelavnosti in ničvrednosti.

(Dalje prih.)

Vi poznate zakon in posel, Kolonel Van Gilbert. Vi znate, kako se koristi trustu in kako se povečujejo dividende s prevračanjem zakona. Dobro. Ostanite pri tem. Vi ste vendar le figura. Vi ste zelo dober advokat, ali slab poznavalec zgodovine. Vi ne znate ničesar od sociologije in vaša biologija je sodobna s Plinijom.“

Pri tem se je Kolonel Van Gilbert obrnil na stolu. V dvorani je bil popolen mir. Vsak je bil kot začaran, ohromljen, bi lahko rekla. Takšno strašno postopanje z velikim Kolonom Van Gilbertom je bilo nezaslišano, niti v sanjah mišljeno, neverjetno za verjeti — veliki Kolonel Van Gilbert, pred katerim so trpetali sodniki, ko je vstal v sodni dvorani.

Ali Ernest mu ni dal pardona.

„To seve ni graja osebe,“ je rekel. „Vsak na svoj način. Ostanite le vi pri svojem rokodelstvu in jaz ostanem pri svojem. Vi imate posebne lastnosti. Ako gre za to, znati, kako se je najbolje izogniti zakona ali pa ustvariti nov zakon v prid tatinskemu trustu, vam gotovo podležem. Ali če gre za sociologijo — mojim rokodelstvom — potem ste vi pod mano v prahu! Mislite na to! Ne pozabite tudi, da je vaš zakon snov enega dneva, in da niste večši v eni stvari, ki vsebuje več kakor enodnevno snov. Zato niso vaše dogmatične trditve in prehitro osplošnevanje zgodovinskih in socioloških reči vredne enega diha, ki ste ga za to porabili.“

Ernest je za trenutek obmolknil in ga pazljivo pogledal; opazil je, kako je bil obraz Van Gilberta spačen in od gnjeva rudeč, kako so nje-

Križem sveta.

Anglija in Francija opazujeta Mussolinija. Angleški oficijelni krogi nervalno čakajo nekakšne proklamacije, katero naj izreče Mussolini v Rimu. Kakor poročajo, namerava Mussolini razglasiti novi kolonialni program Italije. Morda bo to že dolgo napovedana proklamacija »novega rimskega imperija« z dominacijo Sredozemskega morja. Anglija se vsekakor zanima, kaj hoče Mussolini povedati glede afriških kolonij, Abesinije itd. Istotako se zanima Francija, katere kolonija Tunis meji s Tripolitanijo. Obenem se ponavljajo vesti o vojni alijanci Italije in Grške. Alijanca je naperjena proti Turkom. Vest se glasi, da italijanske tovarne delajo noč in dan v proizvodnji avtov, tankov in topov, katere izvažajo na Grško. Treznejši Angleži mislijo, da je vse skupaj bluff, ker Italija ni v finančnem stanju za kakšno vojno. Znan pa je, da Mussolini poželjivo gleda na obrežje Anatolije in Pangalos, grški diktator, sanja o aneksiji Vzhodne Tracije ter kontroli nad Dardanelami.

Krvava proslava Prvega maja v Varšavi. Socijalistično delavstvo v Varšavi je hotelo proslaviti prvi maj z dostojnim obhodom in ko se je sprevod pomikal po mestu, so na delavstvo navalili komunisti ter hoteli razbiti vrsto. Prišlo je do pobojev. Stirje so bili ubiti, nekaj nad 20 delavcev je bilo pa težko ranjenih.

Prvi honorar. Slovečega ameriškega humorista Marka Twaina (njegovo pravo ime je Samuel Clemens) je vprašal neki angleški pisatelj, ako se še spominja, kedaj in kje je zaslužil prvi honorar. Twain je odgovoril, da se tega dobro spominja, dasi je bil še prav majhen deček. V šoli, ki sem jo obiskoval, je pripovedoval Twain, je bilo strogo prepovedano z nožem rezati klopi. Kdor je kaj takega storil, je moral plačati ali 5 dolarjev, ali pa je bil pošteno tepen. Ko pa sem storil ta zločin, mi je rekel oče: »Ne morem dovoliti, da bi se moje ime sramotilo ter plačam rajši teh 5 dolarjev. Toda poprej pridi v mojo sobo!« In v sobi je potem izvršil oče nad menoj posvetno sodbo s šibo. Ko sem nato pritekel iz njegove sobe, držeč z eno roko za sklečič del telesa, v drugi 5 dolarjev, sem takoj pomislil. Ko sem že tako lahko pretrpel te batine, zakaj bi še onih v šoli, pa mi 5 dolarjev ostane. In res sem storil tako. Evo, kako sem zaslužil prvi honorar.

V bližini Breslave je zgorela tovarna lesnih izdelkov. Tovarna je popolnoma uničena in 250 delavcev je moralo na cesto.

Ameriška demokracija šepa, pravi Coolidge. Predsednik Coolidge je potopil, v katerem je sedelo 35 oseb. 15 jih je utonilo, ostalih dvajset so z največjim naporom rešili.

Satira o raznih poklicih. Znani nemški humorist A. Weber je priobčil »besednjak« o stanovih in poklicih. Tu je čitati: Idealist — plemenit idiot. Egoist — ne plemenit modrijan. Pesimist — prekanjen lump. Optimist — častljiv tepec. — Delikvent — tak, ki ga še niso prijeli. Kritič — oskrnjivalec mrtvecev. Uradnik — pomemben človek. Policijski uradnik — še pomembnejši človek. Rezervni poročnik — najpomembnejši človek. Poročnikova žena — kavejska lepota. Moderni filozof — človek, ki ne ve, da nič ne ve. Profesionist — človek, ki nič ne ve, a nekaj zna. Profesor — človek, ki nekaj ve, a nič ne zna. Liriki — duhoviti stradalec. Komercialni svetnik — nasprotje liriku. Kazenski zagovornik — človek, ki ne more druge prepričati o nasprotju tega, kar sam ne veruje.

Človek — edini pametno, nespametno živeči sesalec. Monokel — vidno znamenje slabega duha. Red — dokaz dostojnega mišljenja. Ljubezen — otroška bolezen. Zakon — tajna bolezen. Ločitev — zbujeenje iz navidezne bolezni. Sreča — mrtvorojena tašča.

Bogastvo kvari katoličane, pravi kardinal. Ameriški kardinal O'Connell je zadnjo nedeljo dejal v svojem govoru pred člani neke katoliške organizacije, da želi, da bi bilo med katoličani manj bogatih ljudi. On je spoznal, da je ameriško bogastvo zelo pokvarilo katoličane, na vseh, toda precejšnje število. Ko si naberejo premoženja, postanejo oholi in sebični ter izgube vse stike s preprostim ljudstvom. »Včasih sem želel — je rekel kardinal — da bi naši katoliški ljudje v Ameriki postali premožni in da bi se jim gmotno dobro godilo. Danes ne želim več tega. Čim obogatijo, so izgubljeni za cerkev.« Kardinal je dalje rekel, da iz nekega, njemu nepojasnega vzroka so protestanti, ki obogatijo, bolj naklonjeni radodarnosti. Morda ne kažejo vere na zunan in ne hodijo v cerkev, toda če je treba dati za kakšno dobro stvar, dajejo milijone dolarjev — in Bog jih bo gotovo blagoslovil za taka dobra dela.

Salamonska rabsodba. Nekje v Ameriki se je na železnici prigodila nesreča. En mož je bil ubit, drugemu je odtrgalo nogo. Vdova ubitega moža in oni enonogi sta tožila železnico za odškodnino. Sodnik je vdovi za izgubljenega moža odločil 500 dolarjev, onemu, ki je izgubil nogo, pa 15.000 dolarjev. Nejevoljna zaradi take sodbe, reče vdova sodniku: Ali je to prav, da dobi ta več nego jaz? Ali ni življenje zakonskega moža več vredno nego samo ena noga! Sodnik odgovori: »Žena! Ta mož ne dobi za noben denar druge noge. Ti pa dobiš lahko drugega moža, ki bo morda še lepši in boljši, nego je bil ubiti.«

O poljubovanju v starem veku. Stari Rimljani svojih žen niso poljubovali iz ljubezni, ampak zato da so zvedeli, ali so žene v njihovi odsotnosti pile vino. — Stari Grki so pa silili svoje žene jesti čebulo, češ, da jih v njihovi odsotnosti ne bo poljubil kdo drugi.

Neki profesor je pripovedoval, da je bil nekoč tako zelo razmišljen, da je zvečer slekel suknjo ter jo položil v posteljo, samega sebe pa je obesil na klin ter tako prespal vso noč. »Oh, to še ni nič, reče drugi,« jaz sem nekoč položil gorečo svečo v posteljo, samega sem pa ugasnil.«

Alfred de Musset je bil tako raztresen, da je v skodelico kave, ki mu jo je serviral mlada dama, vrzel 50 centimov, ker je mislil, da prosjači prispevke za kak dobrodelni namen. Sloveči matematik Ampere je prišel po hudem nallivu domov, položil je dežnik v posteljo ter ga odel, da bi se ne prehladil, sam pa se je tlačil v stajalo za dežnike, da bi se ocedil.

Kultura.

Cetrtek, 6. maja: Borba. Izven.

Petek, 7. maja: Idiot. Red E.

Dr. Robert Kermanner: Po pogorju polhograjskem in okoli Krima. Pravkar je izšla originalna potopisna knjižica, katero je napisal vztrajen turist naših hribov in gričev dr. Kermanner. Dosedanja turistična literatura se je pečala le z našimi najvišjimi grebeni, na naše karakteristične gričevje se ni ozirala, čeprav tudi to zasluži vseh pozornosti. Dr. Kermanner je opisal pod vidikom enodnevnih izletov najvažnejše posebnosti našega dilomitskega pogorja. Potopis je originalen in prežet osebnih doživljanj, izčrpan in res svojvrsten, štil je lapidaren, kot je lapidarno pogorje samo. Prav bi bilo, da se za knjižico zanimajo vsi, ki posečajo Sv. Katarino, Toško čelo, Osovnik in Skofjo Loko. Knjigo krase lepe slike in pa zemljevid. Knjigo je dobiti v vseh knjigarnah in stane samo 20 Din. Komur je do prirodne lepote našega gričevja in komur je do prijateljskega vodnika, naj si omisli to knjigo, pripomogla mu bo pri turah do marsikaterih užitkov in razumevanj, ki bi jih drugače prezrl.

Dnevne novice.

Stavka angleških rudarjev je tudi v Sloveniji vzbudila dosti zanimanja in tudi v Sloveniji je že opaziti, kako se posamezni listi izražajo napram veliki stavki in kako si dele svoja mnenja. Opaziti je, da po večini meščanski listi hočejo zagovarjati angleški kapital in podcenjujejo upravičenost delavskih zahtev. Nekateri celo zavijajo, tako, da ima človek vtis, kakor bi hoteli v resnici podpirati še nadaljnje izmoglavljanje delavcev in kakor bi se radovali nad tem, da po posameznih londonskih ulicah teče kri in da izstradana in izmučena množica prosi in zahtevva svojih pravic. Ni lepo in ni človeško od nekaterih meščanskih listov, ki hočejo slepo precenjevati položaj po navedbah in podatkih posameznih podjetnikov, ki itak nikoli še niso imeli smisla za delavske težnje in delavske zahteve, še manj pa za delavske pravice in za dostojanstvo človeka tudi med delavskimi vrstami. Upamo, da sedanji nastop angleških delavcev izpametuje odkrite in zahrbtnje sovražnike delavskega pokreta in da izpametuje naše delavce same. V tem času borbe angl. delavstva bomo šele natančno in jasno spoznali, kdo je prijatelj in kdo je sovražnik delavskih pravic in znali bomo obračunati z ljudmi, ki mogoče samo hlinijo simpatije za pokret, dejansko mu pa povsod zavirajo pot.

Korupcijske afere so zaspale in akti so romali v arhiv, vsaj tako je opaziti pri vodilnih funkcionarjih sedanjih vlade. Vsi očitki na priznane in znane politične osebnosti so izvoedeni in o vsem drugem je govora, samo o komisiji, ki bi naj preiskala ogabne manipulacije posameznih oseb, ni govora. Vse kaže, da bo ostalo pri starem in da bodo naše sodbe pravilne, ko smo že zdavna rekli, da bo korupcija še nadalje uganjala svoje orgije in da bodo korupcionisti še nadalje svobodno in nezakazovano životalili in delali »zarade«. Vlada se še do danes ni zamislila v svoj položaj in kakor je obetala o svoji delavnosti, še do danes ni podala svojega »delovnega programa« in svoje deklaracije.

Pribečevič mešetari in hoče na vsak način v vlado. Bajje je že sklenil pakt s Pašićem in da je Pašić ponižne ponudbe tudi že sprejel. Pribečevič se je bajje zvezal s Pašićem in mu ponudil pomoč v opoziciji in pri eventuelnem sodelovanju v vladi.

Ponovno pobratimstvo med Radićem, Nikićem in Šuperino ni nič kaj trdno in Radiću ni nič kaj prav, da sta oba v vladi in sicer istočasno, ko je Radić sam izven vlade. Radić bi se rad maščeval in na vsak način onemogočil vpliv obeh svojih eksponirancev in rad bi premostil spor, katerega sta zanečila oba dezertarja. Nekateri so celo mnenja, da Radić radi Šuperine in radi Nikića ni šel v vlado in da ne gre dotlej, dokler se oba ne izklobacata iz svojih močno zasidranih stolov.

Jovanović in Pašić se še vedno dajeja in borba gre svojo neizprosno pot. Jovanović je napel vse sile, da bi Pašićev vpliv za vekomaj strl in javno je izpovedal, da je bil nepravilno izključen iz stranke in da je Pašić namenoma in nepostavno izključil od zborovanja poslance, ki bi bili edini kompetentni reševati spor in odločati o krivdi Jovanovića, odnosno Pašića. Jovanović pravi, da se sploh ne udeleži več poslanskih sej, dokler ne dobi popolnega zadoščenja. Pašić stoji v ozadju in pakтира z demokrati, misleč, da mu demokrati omogočijo definitivno zmago nad Jovanovićem.

Vse je kazalo, da sedanje delovanje vlade ne bo imelo uspeha in da vlada sama ne bo mogla iz svoje letargije. Manjka ji večina in manjka ji sila za oživetvorenje parlamentarnega življenja. Ministri si med seboj niso na jasnem kako in kaj, kam in kako, utrdili so si sicer svoje pozicije in uredili svojo osebno korespondenco; tudi si pri prvem zborovanju predložili svoje pritožbe, se zopet razšli in pričeli z agitacijo. Radikali hočejo izsanirati svojo razkropljeno stranko, Radić bi rad utrdil svoj položaj za eventuelne volitve, Puclj pa svoj slovenski mandat. Zdi se, da bo Pašić skušal rešiti svojo pozicijo in da bo

skušal dobiti absolutno vodstvo radikalnega kluba. Da bi dobil predsedstvo vlade v roke, še ni misliti, čeprav ni verjetno, da bi sedanja vlada vztrajala in vodila vladne posle.

Državni nameščenci in avtonomne doklade. V javnosti se je v zadnjem času, s pozivom na neki odlok ministrstva pravde, izražalo mnenje, da so državni nameščenci oproščeni vseh avtonomnih doklad. Napram temu opozarja finančna delegacija, da čl. 127, 2. odst., novega uradniškega zakona res odreja, da so državni nameščenci oproščeni »vseh državnih in samoupravnih doklad (prireza) 2. Kakor pa je razvidno iz konteksta, zlasti pa iz 1. odst. tega člena, se tiče ta določba samo službenih prejemkov, nikakor pa ne drugih davčnih virov. Dočim bi bilo torej nedopustno, da bi se naložile doklade k neposrednemu davku od plač (penzij), ki ga plačujejo državni uslužbenci v smislu čl. 127, 1. odst., 1. c., morajo ti uslužbenci, ako imajo zemljišča, hiše etc. doklade k zemljarini, hišnemu davku etc. brez dvoma ravno tako plačati, kakor vsak drugi. Tudi tega ne izključuje dotični odlok ministrstva pravde, marveč samo izraža gotovo utemeljeno mišljenje, da se službeni prejemki tudi s samostojnimi komunalnimi davščinami ne smejo obremeniti. Nekatere občine v drugih upravnih območjih so bile namreč skušale igrati čl. 127 1. c. na ta način, da so mesto doklad v tehničnem pomenu sklenile take davščine, in jedino to je hotelo ministrstvo pravde preprečiti. V ostalem pa odlok še sam v marsičem potrebuje pojasnila, ker se ne ozira dovolj na naše upravne razmere.

Prijavni rok za udeležbo na letošnjem velesejmu v Ljubljani od 26. do 5. julija poteče 10. maja. Po tem roku došle prijavnice se bodo upoštevale samo še po možnosti razpoložljivega prostora. Zato naj vsaka trvdka, ki hoče imeti na velesejmu ugoden prostor, nemudoma vpošlje svojo prijavnico na Urad Ljubljanskega velesejma.

Policijska ura za časa ljubljanskega velesejma. Gospod veliki župan ljubljanske oblasti je z odlokom štev. 3815/3 od 29. aprila t. l. dovolil v času velesejma od 26. junija do 5. julija 1926 podaljšanje policijske ure v območju mestne občine ljubljanske in sicer: 1. Za vse kavarne v Ljubljani do tretje ure, vendar z omejitvijo, da se po eni uri ne smejo točiti alkoholne pijače. 2. Za vse gostilne in restavracije v Ljubljani do ene ure. 3. Za restavracije, točilnice, okrepčevalnice in kavarne na ograjenem prostoru velesejma do ene ure.

Te dni je bila generalna vaja ljubljanskega gasilstva na ljubljanskem gradu. Ze dalj časa so bili merodajni krogi v skrbeh, kako rešiti pereče vprašanje, če bi izbruhnil požar v gradu. Grad je danes tako gosto naseljen, da je treba koloniji, ki šteje okrog 86 družin s približno 600 prebivalci resne paznje, zlasti še zato, ker je glede vode na gradu slabo preskrbljeno. Gasilska vaja je pa pokazala, da je sedanja brizgalna kos težki nalogi; kajti v nekaj minutah je stroj potrebno vodo brizgal čez grajsko streho. V slučaju požara bi se torej »grajščakom« ne bilo treba bati, dočim je do te vaje vsakdo mislil, da bi bil grad v požaru popolnoma osamljen in bi brizgalna niti v pošteev ne prišla. Čuje se, da hočejo vaje še ponoviti.

Kap je zadela mlado ženo Olgo Kokalj, ki je hotela potovati v Tržič. Na dolenskem kolodvoru se je pa nenadoma »grudila« in obležala mrtva. Prepeljali so jo v mrtvašnico.

Dober plen. V podstrešno sobo na Gosposvetski cesti je nekdo vlomil v kovčeg in odnesel 14.000 Din gotovine.

Razboriti ponočnjaki. V Slomškovi ulici so neznani ponočnjaki razbili okna trgovskemu zastopniku Robertu Valenti. Bajje so pobili šipe iz osebne mrznje. Posrečilo se jim je pa, da so spretno odnesli pete.

Hišo je popravljaj posestnik Fr. Just iz Potoške vasi v bližini Kotredeža in nenadoma se je nanj zrušil strop. Dobili so ga šele čez dva dni in bil že mrtev.

Fr. Aleš:

Kakšno taktiko mora zavzeti proletarijat napram Društvu narodov.

II.

Ta liga, ki propagira hinavsko pacifizem in »ljubezen« med narodi, se bori proti Rusiji; ona se boji vsake še tako majhne pogodbe, ki jo sklene kaka država z Rusijo. Vsak najmanjši vetrič jo prestraši, kajti ona se zaveda, da bi je pod to krinko — Zvezo narodov namreč — zadnji boj z največjo silo na svetu: s proletarijatom.

V teh vrsticah sem na kratko označil in karakteriziral pravo načelo, nalogo in vlogo Društva narodov. Pošten proletarec ne sme zaupati v to Ligo; zavedati se mora, da buržuazija, ki je sestavila in organizirala Društvo narodov ni še nikdar in nikjer ukrenila najmanjših akcij proti vojni, proti militarizmu, proti imperializmu in proti izkoriščanju človeka po človeku, napravila ni niti najmanjše stvari v dobrobit izkoriščanih, če je v to ni proletarijat sam prisilil. Društvo narodov je pesek v oči, samo zavajalno sredstvo s katerim izigrava internacionalna buržuazija ignoranco delavskih in kmečkih mas vsega sveta. Ali je to iskrenost članice Društva narodov, da bijejo posamezne njene članice boj proti narodom Azije in Afrike? Ali je tako v praksi načelo o samodoločbi narodov s katerim danes zagovorniki kapitalističnega sveta in Lige narodov vedno in povsod frazarijo?

Sedaj pa preidem k bistvenemu delu tega članka: kako taktiko zavzemi proletarijat i naša država z Društvom narodov? Za pravilno razumevanje jtega je potrebno gledanje iz proletarskega stališča, kajti šele tedaj se nam to vprašanje in ta naloga izjasni.

Kaj zahteva proletarijat vsega sveta? Ali nimamo v programu načelo samodoločbe narodov, odprava izkoriščanja človeka po človeku, boj za dosego politične in gospodarske enakosti? Vprašam Vas: Ali more oziroma ali sme proletarijat zagovarjati ali celo sodelovati v kapitalistični organizaciji Društva narodov?

Odgovor: Ne in nikdar!

Buržuazija z Društvom narodov na čelu in kot predstavnicu kapitalističnega družabnega reda ne more in ne sme podpirati proletarijata niti v najmanjših stvareh, kajti logično je, da kapitalizem na eni strani in proletarijat na drugi strani ne moreta ustvariti novega družabnega reda, ki bi odgovarjal zahtevam proletarijata.

Kapitalizem je vršil zgodovinsko vlogo v razvoju človeštva; dosegel je že vrhunec in pokazal se je v pravi luči. Sprevidel je, da se ne more več držati. Socijalizem pa bo vršil svojo zgodovinsko vlogo v razvoju človeške družbe, ki se pa danes šele pojavlja in dokazuje, da je boljši od prejšnjega.

Ze radi tega se proletarijat ne more udeleževati v Društvu narodov. On

ne sme nasedati buržuaznim pacifiističnim narodom; odklanjati mora vse kompromise z buržuazijo in biti mora boj z njo, — ne pa sedeti skupaj z njo in morda celo sanjari o buržuazno — proletarskim paradižu.

Ruski proletarijat se dobro zaveda, da je proti njemu naperjena os Društva narodov. On ve dobro, da Liga ni ničesar ukrenila proti Wranglu in belim četam, ko so šli reševati buržuazno kulturo in civilizacijo v delavsko Rusijo, da še več — ona jih je celo podpirala.

Proletarijat vsega sveta mora dobro pomniti, da svoje osvoboditve ne bo dosegel od kapitalistične buržuazije. Rešitev je v proletarijatu samem. Ne nasedajmo frazam kapitalističnih agentov in demagogov! Dejanja naj govore in dokazujejo! Imperijalistično društvo narodov moramo odklanjati, še več: boriti se moramo proti njemu.

Z Internacijskimi kapitalističnimi državami ne sme imeti proletarijat absolutno nobene skupnosti, kajti ta Internacionala je le krinka, s katero si je pridobila kapitalistična družba gotov del meščanskih in pomeščanih strank. Za Ligo narodov vpijejo danes klerikaleci, liberalci, moralisti, republikanci itd. vsi buržuazni elementi brez oziroma na politično pripadnost. To nam dokazuje in s tem lahko dokažemo vsem, da je Društvo narodov kapitalistična ustanova. Proti Ligi v tej obliki je danes le zavedni mednarodni proletarijat.

Zato tako skupnost pošten proletarec ne sme podpirati, pridružiti se mora delu proletarijata, ki se bori odločno proti njemu ne samo z besedo in ki stremi za osvoboditvijo in zmago proletarijata.

Šport.

Medmestna tekma Ljubljana : Celovec.

V nedeljo, dne 9. maja se bo odigrala v Celovcu revanšna medmestna tekma Ljubljana : Celovec. Za to tekmo je določil podsazeni kapetan sledeče moštvo: Miklavčič (Ilirija), Jančigaj (ASK Primorje), Beltram (Ilirija), Zemljak (Primorje), dr. Tavčar (Ilirija), Zupančič L. (Ilirija), Čamernik, Erman, Buljevič (vsi ASK Primorje), Oman, Kreč (oba Ilirija).

Na prvi mah se uvidi bazo, na kateri je sestavljena reprezentanca, namreč predvsem se je hotelo ohraniti homogenost moštva. Ta namera podsaznega kapetana ni samo upravičljiva, temveč tudi umevna. Kljub temu ne moremo soglašati z gornjo postavo v vsem. Prepričani smo, da bi se dalo izvesti nekoliko sprememb, ne da bi pri tem trpela homogenost in to na levem krilu, kjer bi prišel v poštev edino le Doberlet ter leva zveza, kamor bi se moralo postaviti Uršiča. Tudi dr. Tavčar kot srednji krilec ne bo popolnoma ustrezal svoji nalogi, toda momentano ni nadomestila za to mesto. Čim bi se postavilo Buljeviča v krilsko vrsto, tedaj nastane v navali vrzel, ki bi jo bilo težje zakriti kot v krilski vrsti.

Jesenice.

Kako izživajo. — Gospodična D. I. na Jesenicah, nečakinja tov. delavca, ne more videti delavcev. Ko je zadnjič delavska godba svirala budnico skozi Savo in je za njo šlo delavstvo, je vpila: »pustite delavce v miru, saj so norci!« Delavstvo je bilo radi tega ogorčeno in je reklo, da si bo to žensko dobro zapomnilo.

Ko je to slišala, je takoj vprašala nekega orožnika, ali ji delavci zato kaj morejo, pa je orožnik izjavil: »Nič, nič; bom že prišel jaz popoldan doli in bom stvar uredil.«

Delavstvo, zapomni si škodljivce tudi v svojih vrstah, ne samo v vrstah buržuazije. Opozorjam nadalje gđc. L., naj bo drugič bolj previdna, da naj ne kriči skozi okno: »Le aretirajte te ljudi, saj imajo dosti dolge jezike.«

To povemo vsled tega, ker je oče te dekle, ki je mojster pri K. I. D., inozemec in je sploh izjavil dostikrat, da ne mara biti državljani SHS, ker ne mara, da bi njegovi sinovi služili pri Srbi vojake. Za take stvari bi se sicer ne menili in bi o njih ne pisali, da ni omenjena s svojim obrekovanjem to izzvala. — Pika.

Hrastnik.

Gospod poročevalec »Jutra« je o poročilu s shoda akcijskega odbora napisal tudi nesramno laž, da se je soglasno sklenilo, da ne smem govoriti na tem shodu, nadalje da sem bil primoran hitro zapustiti zborovališče. Pozivam gospoda Domška kot predsednika tega shoda, da naj objavi v »Jutru« njegovo mnenje o tej zadevi. Kot predsednik je dolžan to storiti, sploh pa še, ker je pristaš načela javnosti. Ako tega ne stori, potem vem, da se strinja s pripadniki Fakinove justifikacije. — K. Malovrh.

Kropa.

Dne 25. aprila t. l. smo imeli pri nas dobro obiskani javni shod, na katerem je poročal sodrug Jeram z Jesenic in sicer: o zadrugarstvu in namenu zadrug, o razrednih interesih in nalogah delavskega razreda ter o splošnem mednarodnem položaju. Navzoči sodrugi in pristaši so z velikim zanimanjem sledili govorniku, le žal, da smo tako oddaljeni, ker bi bilo potrebno nešteti tako poučnih shodov za naš kraj, da bi tako polagano sami shodili.

Neki mladenič krščansko kroparskih nazorov, je hotel osmešiti sodr. Jerama s tem, da mu je omenil Kristana, toda mislimo, da si bode za vselej zapomnil lekeji, ki jih je takoj na lep način dobil. Upamo, da se sedaj ne bode več zaletaval v nas, saj ima lahko dosti kaj čistiti pred tigrovskim zverinjdom SLS.

Kropa je gotovo po celem Kranjskem najmanj znana. Nad vsem organizacijskim življenjem, političnim, kulturnim, gospodarskim in strokovnim ima pa izključni monopol naš gospod. Ta gospod je Kropa, je zadruga, je vse. Vsi oni, ki smo se ke-

daj dovolili kaj pripomniti o gospodarstvu v zadrugi, smo sfrčali na cesto, in teli naš je že mnogo, zato bomo morali vendar poskrbeti, da nastanejo v zadrugi drugačne razmere. Več za danes ne bomo poročali, za vas sodruga velja samo to, kar vam je sodrug Jeram temeljito razložil: spoznavajte in učite se socijalističnega nauka, čitajte in mislite! Vaša rešitev je v vas samih!

Tudi v Kropo bo posijalo solnce, ako storite vsaj to, da pričnete misliti o svojem bednem položaju. Pa nič obupavati, sodrugi! Mi vas bomo podpirali. Z neupogljivo voljo na delo za izobrazbo in za uvedbo praktičnega socijalizma. — Špartakovec...

Ruše.

Proslava 1. maja je vendar pokazala, da je pri nas delavstvo še zavedno in da umeva resnost proletarskega gibanja; proslava 1. maja pri nas je spet pokazala, da vlada v našem delavstvu smisel za našo bodočnost. K proslavi je prišlo delavstvo v združenih vrstah, da pokaže svojo moč. Omeniti moramo, da take proslave še ni bilo pri nas kot je bil letošnji 1. maj.

Obhoda se je udeležilo okoli 200 ljudi; Obhod je zbral vse sodruge pod rdečo zastavo. Po obhodu smo imeli slavnostni shod. Shod je otvoril sodr. Halinčič ter dal besedo sodrugu Ošlagu, ki je razložil, kaj pomeni prvi maj in kaka beda je v naši državi in korupcija.

Govoril je nato sodr. Strnad, ki se je zahvalil sodrugom iz Fale za udeležbo; sodr. Petan iz Fale je pa povedal, zakaj sodrugi iz Fale niso smeli priti s svojo zastavo na shod. Zandarji iz Selnice so nošenje zastave prepovedali.

Po shodu smo imeli veselico, ki se je vršila v najlepšem redu.

Zopet nezgode. V naši tovarni se je ponesrečil sodrug Ivan Skalovnik. Dobil je take opekline, da bo moral par mesecev ostati v bolnici. Tako imamo v naši tovarni dan na dan take slučaje. Pa se najdejo, ki pravijo, da so delavci sami krivi svoje nesreče, ker ne pazijo. To smo morali že večkrat slišati. Pozabljajo gospodje, da zahtevajo gotova dela varnostne mere in da je brez tega češče nesreča neizogibna pri največji pozornosti. Imamo tukaj nekega modrijana, ki dosledno trdi, da so ponesrečenci sami krivi, zadnjič si je pa sam spahnil nogo pri delu. Pa je vendar mnenja, da so delavci sami krivi. Če je bil tudi lastne nesreče sam kriv, pa ne pove. Nekaj več obzirnosti do delavčevega življenja bi lahko pokazali tudi naši gospodje.

Izjava. Podpisani izjavljam, da nimam nič skupnega z organizacijo narodne soc. stranke ali takozvano »Orjuno«. Prošlega meseca sem bil skupaj z nekaterimi gospodi od te stranke, toda s tem nisem nikakor mislil zapustiti delavske vrste in organizacijo. Izvolili so me sicer po njihovi volji za blagajnika njihove organizacije, jaz pa to mesto odklanjam in prosim, da me ne smatrajo za člana njihove sredine. — Alfred Razgon l. r.

Zaloga pohištva in pletenih izdelkov!

Kdor želi pohištvo za svoje stanovanje, ali želi popolniti, kar mu manjka, naj se ogleda veliko zalogo „Produkcije“ na Tržaški cesti v Ljubljani. — Na pismeno povprašanje takoj odgovor. — Priloži naj se znamka.

„PRODUKCIJA“
LJUBLJANA, Tržaška cesta, kolonija „Stan in Dom“.

196

Konzumentje! Konzumentje!

Nakupujte svoje potrebščine
v prodajalnah

Konsumnega društva za Slovenijo r. z. z o. z.

Solidne cene. **Točna postrežba.**
 Dobro blago.

Učlani se lahko v vsaki prodajalni. Pristopnina Din 250.
Delež Din 300.—, Jamstvo enkratno. 133